

N:o 46.

Af herr **Mankell**, *angående tilläggsbevillning för fyllande af brist vid statsregleringen för år 1889.*

Af Kongl. Maj:ts proposition rörande statsregleringen för år 1889 finner man, att, fastän riksstaten blifvit nedsatt från 84,697,000 kronor under innevarande år till 82,781,000 kronor, det oaktadt en statsbrist för 1889 yppar sig af omkring 2,500,000 kronor, hvarförutom något öfverskott från 1887 till 1890 icke synes komma att uppstå.

Med anledning deraf har Kongl. Maj:t föreslagit en förhöjning af *brännvinsbränningsafgiften* från 40 till 45 öre per liter, hvarigenom beräknats skola inflyta 1,570,000 kronor, jemte en motsvarande förhöjning å tullen på utifrån infördt *brännvin, sprit och likörer*, hvarigenom beräknats skola inflyta 125,000 kronor, äfvensom en förhöjning från 1 krona till 1 krona 25 öre på tullen å *tobak*, arbetad, blad och stjelk, samt en förhöjning från 1 krona 20 öre till 1 krona 50 öre på tullen å *tobak*, arbetad, andra slag än cigarrer och cigaretter, hvarigenom beräknats skola inflyta 865,000 kronor, hvarjemte Kongl. Maj:t yttrat sin åsigt vara, att tullen å cigarrer och cigaretter på anförda skäl icke borde förhöjas, ej heller accis påläggas den inhemska tobaksodlingen. Tillsammans skulle således genom dessa förhöjningar ett belopp af 2,560,000 kronor inflyta. Dessutom har Kongl. Maj:t föreslagit en skatt å telefoner, som antagits skola inbringa omkring 100,000 kronor, hvilken särskilda beskattning jag dock ej för tillfället vill vidröra.

Hvad deremot beträffar de öfriga föreslagna förhöjningarne, synes såsom grund för deras inflytande till statsverket ligga det antagandet att, trots skatteförhöjningen, konsumtionen skall blifva densamma som förut. Mig synes detta dock ganska tvifvelaktigt, om man erinrar sig det kända sakförhållandet, att konsumtionen i allmänhet minskas i förhållande till varans fördyrande, hvarigenom blir troligt, att det högsta man kan vinna genom skatteförhöjningen blir inflytandet af samma belopp som förut.

Hvad särskildt beträffar brännvinet, torde ej ens detta blifva fallet, om man erinrar sig den påtagliga och betydande förminskning i brännvinskonsumtionen, som under de senaste åren egt rum. Enligt de

uppgifter, som förekomma i statsregleringspropositionen, jemte dess bilagor, hafva af bränvinsbränningsmedel influtit under följande år:

1883 kronor	11,627,756.
1884 „	13,907,435.
1885 „	14,900,000.
1886 „	14,035,002.
1887 „	12,638,300.

Dertill kommer under innevarande år den minskning af 272,000 kronor, hvilken uppkommer genom restitution för bränvin, som användes för tekniska och vetenskapliga ändamål. Innevarande år utvisar en tillverkning från den 2—16 i januari månad af blott 1,717,015 liter mot 2,156,284 under samma tid föregående år.

Kongl. Maj:t anser, att nyssnämnda minskning å bränvinsmedlen bör tillskrifvas dels den pågående nykterhetsrörelsen, dels de tryckta ekonomiska förhållandena — orsaker till förminskning, som väl ej under innevarande år lära bortfalla, snarare vinna i betydelse. Såsom skäl till minskad bränvinsbränning torde äfven kunna anföras tullen å majs. Och om äfven utsigten till skatteförhöjning under vintermånaderna i någon mån skulle öka tillverkningen, torde densamma efter förhöjningens trädande i verket, måhända genast efter beslutet derom, likaledes minskas.

Att svenska folkets konsumtionsförmåga under det senaste året väsentligen aftagit, framgår just af den brist i statsinkomsterna, som uppkommit genom tullarnes betydliga minskning. Ty under följande år inflöto af tullarne:

1884 kronor	33,837,744.
1885 „	33,123,190.
1886 „	32,147,858.
1887 „	30,704,421.

Märkligt är, att denna minskning, enligt uppgifter som blifvit mig lemnade, förnämligast egt rum å de tvenne stora konsumtionsartiklarne kaffe och socker, nemligen för *kaffe* från 17,022,000 kilogram under år 1886 till 9,762,000 kilogram under år 1887 och för *socker* från 41,252,000 kilogram under år 1886 till 38,561,000 kilogram under år 1887. Om äfven denna sänkning måhända i någon mån skulle kunna tillskrifvas öfverimport under år 1886, så är den dock i alla fall tillräckligt betecknande att kunna befoga de starkaste tvifvel, att

konsumtionen af bränvin och tobak, hvilka i vida mindre grad kunna räknas till nödvändiga njutningsmedel än kaffe och socker, skall kvarstå på samma punkt som hittills, särdeles när dessa varor genom skatteförhöjningen fördyras — en omständighet, hvars vikt ingalunda derigenom synes kunna minskas, att importen af tobak under år 1887 varit något större än under år 1886, då den dock var mindre än under år 1885.

Då vid sådant förhållande den föreslagna utvägen till statsbristens fyllande måste synas mycket osäker, torde vara behöfligt att se sig om efter andra inkomstkällor, som med mera visshet kunna påräknas inflyta.

Måhända skall man tycka, att de under nuvarande förhållanden icke osannolika nya tullarne på *spanmål och lifsmedel* kunde utgöra ett lämpligt medel till statsbristens fyllande, i stället för höjning af bränvinstillverkningsafgiften och tullen å tobak. Men jag vågar framhålla, att härigenom de obemedlade klasserna skulle få ännu svårare att genom konsumtionens minskande undandraga sig en beskattning, som i främsta rummet, om den i någon mån skall blifva gifvande, måste drabba *dem*. Ej heller torde genom förstnämnda tullar säkerheten för bristens fyllande, åtminstone under första året, blifva mycket större än genom det af Kongl. Maj:t föreslagna medlet.

Vill man i sistnämnda hänseende vara fullt betryggad och tillika fullt rättvis, så återstår näppeligen någon annan skatteform än bevillningen för inkomst af fast egendom, kapital och arbete, hvilken närmast utgår efter hvars och ens förmåga att bära skatter. En tillökning af densamma under namn af *tilläggsbevillning*, såsom förut egt rum, synes mig derföre vara bästa medlet att vinna det åsyftade ändamålet.

Väl känner jag de invändningar, som vanligtvis göras mot inkomstskatten i allmänhet, och särdeles mot dess höjande, hufvudsakligen i följd af svårigheten att åstadkomma en fullt rättvis och likartad taxering af inkomsten — invändningar hvilka dock, egendomligt nog, högljuddast förnimmas hos innehafvarne af lösa kapital, hvilka lättast kunna dölja dessa och således hafva fördel af skatten. Äfvenledes erkänner jag de orättvisor, som ännu hos oss vidlåda denna skatteform, så länge afseende icke fästes vid familjens storlek eller inkomstens upphof från blotta arbetet eller redan samladt kapital m. m. dylikt.

Alla dessa invändningar skulle tvifvelsutän hafva mycken betydelse, om fråga vore att i någon större mån höja bevillningen. Men då densamma utgår med så ringa belopp, som för närvarande är fallet, och då det här ej kan blifva fråga om någon drygare förhöjning, för-

svinner deras betydelse till större delen, och man kan våga påstå, att skatteformen i det hela verkar rättvist.

Jag vill knappast till bemötande upptaga den invändning, hvilken, så obefogad den än må vara och så mycken okunnighet den än ådagalägger, dock ofta höres, nemligen att tilläggsbevillnings åtagande i samma mån äfven skulle förhöja den förut så dryga kommunalbeskattningen. Ty klart är ju, att om tilläggsbevillning till aldrig så stort belopp åtages, kommunalskatterna dock beräknas efter den nu befintliga, gamla bevillningen.

Emellertid är ingalunda gifvet, att tilläggsbevillningen behöfver uppgå till samma belopp, som nu för statsbristen angifves. Ty besparingar kunna göras i statsregleringen, hvarigenom bristen i större eller mindre mån inskränkes. Och om ej nya utgifter tillkomma, kan tilläggsbevillningen i samma mån minskas. Bevillningen för inkomst af fast egendom, kapital och arbete uppgår för närvarande till omkring 3,750,000 kronor, hvaraf den uppgifna bristen utgör två tredjedelar, således 66,66 procent; göras besparingar, kan tilläggsbevillningen måhända nedsättas till 60 eller 50 procent o. s. v.

Öfvertygad om att tilläggsbevillningen innebär största rättvisa mot alla folkklasser, på samma gång den lemnar säkraste medlet till statsbristens fyllande, har jag ansett dess påläggande vid granskning af de olika utvägar, som för ändamålets vinnande kunna erbjuda sig, böra tagas i betraktande, utan afseende på den större eller mindre framgång förslaget under nuvarande omständigheter må kunna hafva att påräkna, samt derföre vågat ifrågasätta densamma.

På grund af hvad jag sålunda anfört får jag vördsamt föreslå:

att den för 1889 års statsreglering uppkomna statsbristen icke må fyllas genom höjning af bränvinstillverkningsafgiften eller af tullen å bränviu och tobak, utan medelst den tilläggsbevillning, som kan finnas erforderlig, sedan möjliga besparingar blifvit gjorda.

Om remiss till vederbörligt utskott anhålles.

Stockholm den 28 januari 1888.

J. Mankell.